

გორგი ღაგოძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სრული პროფესორი, ქუთაისის სამართლისა და ეკონომიკის უნივერსიტეტის სამეცნიერო-ანალიტიკური ცენტრის ხელმძღვანელი

აზა ივ შირაძე

აწეს ეკონომიკის დეპარტამენტის
მასწავლებელი

0638სტ0507რ0 პოლიტიკა. მისი როლი და უმაშავების პრინციპები თანამედროვე პირობები

ინვესტიციური პოლიტიკა, ისევე როგორც ფინანსური პოლიტიკა, სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილია. იგი არის, როგორც ქვეყნის ეკონომიკაზე, ისე მეურნე სუბიექტების სამეცნიერო საქმიანობაზე ზემოქმედების მძლავრი ბერკეტი. სახელმწიფოს ინვესტიციური პოლიტიკის ქვეშ იგულისხმება მიზანმიმართულ დონისძიებათა ერთობლიობა ეკონომიკური სუბიექტებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისათვის, ინვესტიციური საქმიანობის გამოცოცხლების, ეკონომიკური ადმაგლობის, წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების და სოციალური პრობლემების გადაჭრისათვის.

ინვესტიციური პოლიტიკის მთავარ მიზანს ინვესტიციური პოტენციალის გააქტიურებისათვის ოპტიმალური პირობების შექმნა წარმოადგენს, რომლის ძირითად მიმართულებებად გამოიდის დონისძიებები, რომლებიც დაკავშირებულია სამაშულო თუ უცხოური ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელსაყრელი პირობებისა და რეჟიმის შექმნასთან. აღნიშნული, თავის მხრივ, შემოსავლიანობის გადიდებისა და რისკების მინიმიზაციისათვის სტაბილური ეკონომიკური და სოციალური განვითარების და მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლების მიზნებიდან გამომდინარეობს.

ინვესტიციური პოლიტიკის განხორციელების შედეგები ეკონომიკის განვითარებაში ჩართული ინვესტიციური რესურსების მოცულობების მიხედვით ფასდება. სახელმწიფოს შეუძლია იმოქმედოს ინვესტიციურ აქტივობაზე საამორტიზაციო პოლიტიკის, სამეცნიერო-ტექნიკური პოლიტიკის დახმარებით, უცხოური ინვესტიციების მიმართ დამოკიდებულებით და ა. შ.

სახელმწიფოს სამორტიზაციო პოლიტიკა აწესებს სამორტიზაციო ანარიცხების დარიცხვისა და გამოყენების წესს. სამორტიზაციო პოლიტიკის გატარებით სახელმწიფო არეგულირებს აღწარმოების ტერიტორიაზე და ა. შ. ა. შ.

სა და ხასიათს და უპირველეს ყოვლისა, ძირითადი ფონდების განახლების სისტრაფეს. სახელმწიფოს მიერ სწორი სსამორტიზაციო პოლიტიკის გატარება კორპორაციებს საშუალებას აძლევს იქონიონ საკმარისი საინვესტიციო სახსრები ძირითადი ფონდების მარტივი და გარკვეულწილად გაფართოებული კვლავწარმოებისათვის.

სახელმწიფოს მეცნიერულ-ტექნიკური პოლიტიკა გულისხმობს მიზანმიმართულ დონისძიებათა სისტემას, რომლებიც უზრუნველყოფებ მეცნიერებისა და ტექნიკის კომპლექსურ განვითარებას, მათი შედეგების ქვეყნის ეკონომიკაში გამოყენებას.. იგი წარმოადგენს ინვაციური პოლიტიკის შემადგენელ ნაწილს და ითვალისწინებს მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარების პრიორიტეტული მიმართულებების შერჩევას და სახელმწიფოს მიერ მათი პროგრესირების ყოველმხრივ ხელშეწყობას.

განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, საქართველოს ეკონომიკას უცხოური ინვესტიციების შემოღინების გარეშე წარმატებას ვერ მიაღწიეს. აღნიშნული გამოწვეულია სახელმწიფოს მხრიდან დახმარების ხაკლები შესაძლებლობით, სამაშულო კორპორაციების უმრავლესობაში საკმარისი სახსრების უქონლობით, არც თუ დიდი ხნის წინ გადატანილი ეკონომიკური კრიზისითა და წარმოების დაკვირვით, წარმოების ძირითადად მომვალებული და ისიც ამორტიზებული მოწყობილობით აღჭურვით, კაპიტალის, როგორც წარმოების ფაქტორის სიძვირითა და ა. შ.

ეროვნულ ეკონომიკაში ჩართული და ეფექტური განვითარებული უცხოური კაპიტალი, ერთის მხრივ, დადგებითად იმოქმედებს ეკონომიკურ ზრდაზე და მსოფლიო ეკონომიკაში ინტეგრირებაში დაგვეხმარება. მაგრამ, მეორეს მხრივ, საქართველოსთვის, როგორც მცირე, განვითარებადი ქვეყნისათვის, მან გარკვეული წინააღმდეგები შექმნას. მაგალითად: მოელი რიგი არასასურველი ვალდებულებების დაკისრება; ქვეყნის დამოკიდებულებების მრავალგვარი ფორმების შექმნა; ხელის შეწყობა საგარეო დავალიანების ზრდისათვის და ა. შ. ანუ

გიონის მისახლეობისა და ინვესტორების ინტერესებიდან გამომდინარე.

ინვესტიციურ პოლიტიკას ეკვალა რეგიონში
გარემოების თავისებურებები შეიძლება ახასია-
თებდეს, რაც განპირობებულია შემდეგი ფაქ-
ტორებით: რეგიონში გასატარებელი ეკონომი-
კური და სოციალური პოლიტიკა; არსებული
სამრეწველო პოტენციალის სიდიდით; ბუნებრივ-
კლიმატური პირობებით; ენერგორესურსებით ად-
გურვის დონით; გეოგრაფიული აღგილმდებარე-
ობით და გეოპოლიტიკური მდგრადი პირობით; დე-
მოგრაფიული მდგრადი პირობით; უცხოური ინვე-
სტიციებისათვის რეგიონის მიმზიდველობით და
ა. შ.

ინვესტიციურ საქმიანობაში სულ უფრო მეტად ერთგებიან კერძო სექტორის მეურნე სუბიექტები. აქედან გამომდინარე, კორპორაციათა ინვესტიციური პოლიტიკის მნიშვნელობა და როლი არსებითად იზრდება. აღნიშნულის ქვემ უნდა ვიგულისხმოთ დონისძიებათა კომპლექსი, რომლებიც უზრუნველყოფენ საკუთარი და მოზიდული სახსრების ეფექტიანად დაბაზდებას კორპორაციის ფინანსური სტაბილურობის უზრუნველყოფის მიზნით, მოკლე და გრძელვადიან პერსპექტივაში.

კონკრეტულად კონსტიტუციური პოლიტიკა მისი ბიზნეს-გეგმის სტრატეგიული მიზნებიდან გამომდინარეობს. თანამედროვე პირობებში ინვესტიციური პროცესის ფორმირების ძევრი პრობლემა ინვესტიციური პოლიტიკის მკაფიოდ განსაზღვრული პრინციპების სისტემის არარსებობით არის განვითობებული. აღნიშნული სისტემა წარმოადგენს ეკონომიკის განვითარების დენონსი, რომელიც მიკრო და მაკრო დონეების უკაეჭიანად ურთიერთქმდებას უზრუნველყოფას.

ინგებტიციათა თეორიის თანახმად, ინგებტიციური პოლიტიკის ძირითად პრინციპებს წარმოადგენს: მიზანმიმართულობა; უფლებიანობა; მრავალვარიანტულობა; მოქმედებათა რეგულირებადობა; კოვალექსურობა და სისტემურობა; მოქნილობა; რესურსების ათვისებისათვის მზადყოფნა; სოციალური, ეკოლოგიური და კონონომიკური უსაფრთხოება. ეს პრინციპები უნდა რეალიზდონენ როგორც მეურნე სუბიექტის, ისე მმართველობის სხვადასხვა დონის ორგანოთა დონეზე.

საერთო-სახელმწიფო ინვესტიციური პოლი-
ტიკა ხელს უნდა უწევობდეს ქვეყნის ტერიტო-
რიული ეროვნულების დონეზე ინვესტიციური
საქმიანობის გააჩვიურებას. მათ შორის, იგი თრი-
ენტირეგული უნდა იყოს ხელსაურელი გარემოს
შექმნაზე მეურნე სუბიექტებისათვის. ასე მაგა-

ლითად, ხახელმწიფოს მიერ გატარებადი რეგიონული ინვესტიციური პოლიტიკის ძირითად პრინციპებად შეიძლება მოგვევლინოს შემდგა:

1) სახელმწიფო საინკვესტიციო პოლიტიკაზე უნდა უზრუნველყოს ინვესტიციური სივრცის ერთობლივი მოვლი ქავების მასშტაბით, ე. ი. ხელს უნდა უწევოდეს ფინანსური კაპიტალის, ინვესტიციური საქონლისა და მომსახურების ოპისუფალ მოძრაობას. იგი უნდა ქმნიდეს ერთიანი პირობებს ინვესტიციური საქმიანობის გორჩომიკური და სამართლებრივი რეგულირებისა და მისი ინფორმაციული უზრუნველყოფისათვის;

2) სახელმწიფო დონეზე მიზანშეწონილია შემუშავებულ და რეალიზებულ იქნას შეზღული ოდენობის, მაგრამ რეალური საშუალო და გრძელვალიანი სახელმწიფო პროგრამები, რომელთა ორგანული ჩაწილი უნდა გახდეს რეგიონული ჭრილი, შეთანხმებული ტერიტორიულ ერთეულებთან;

3) აუცილებელია მსგავსი დანიშნულების
სახელმწიფო ფინანსური ნაკადების დუბლირე-
ბის თავიდან აცილება მათი რეგიონული ურ-
თიერთკავშირის სრულყოფის გზით. ნაკადების
მართვაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს პრო-
პროცესის სტაბილური და სრული გამიჯვნა,
საბიუჯეტო შემოსავლების კველა საგადასახა-
დო წეაროს, როგორც მათ მიერ გასაჩარებელი
ინვესტიციური პოლიტიკის ეკონომიკური საფუძ-
ვლის მიმაგრება სახელმწიფო და ტერიტორიუ-
ლი ერთეულების ბიუჯეტებზე.

4) მართველობის ადგილობრივი ორგანოების ადგურვა ეკონომიკური, უკირველეს ყოვლისა, ხაგიადასახადო რეგულირების ფართო უფლებამოსილებით, რაც ინკვესტიციური საქმიანობის სტატუსის მიზნების დამტკიცებისათვის გამოიხატა;

5) არ გამოვრიცხავთ გირაფონბითი სამართლის ისეთი საერთო-სახელმწიფო ნორმატიულ-საკანონმდებლო საფუძვლების შემუშავებასა და გამოყენებას, რომელიც გაითვალისწინებს არაკომერციული რისკებისაგან ინვესტიციების დაზღვევას ტერიტორიული ერთეულების ქონებით (რა თქმა უნდა მათი შეხედულებისამებრ).

Այսինքն մասնաւոր կազմությունը սպառագաղաքական է և պատճենահանդիսական է առաջարկությունների համար:

- საკუთარი ინვესტიციური პოტენციალის
მეფისება, რეგიონის SWOT¹ ანალიზის განხორ-
ციელება;

¹ ქლიერი და სუბტი მხარეების, შესაძლებლობებისა და საფრთხის (რისკების) ანალიზი

კლიმატზე მოქმედი ფაქტორები, სასო-
გადოების შხრიდან მათზე მოქმედების შესაძ-
ლებლობის მიხედვით იყოფა შემდეგ კატეგო-
რიებად:

- ობიექტური (ბუნებრივ-კლიმატური პირო-
ბები, ენერგო რესურსებით უზრუნველყოფა, გრ-
ოგრაფიული აღგილდებარება, დემოგრაფიუ-
ლი კითარება და ს. შ.);

- სუბიექტური (დაკავშირებული ადამიანთა
საქმიანობის მართვასთან).

ინვესტიციური კლიმატი მჭიდროდ არის და-
კავშირებული ინვესტიციურ პოლიტიკასთან. ინ-
ვესტიციური პოლიტიკა წარმოადგენს ინვესტო-
რებისათვის ოპტიმალური პირობების შექმნაზე
მიმართული მმართველობის თრგანოების ზე-
მოქმედების ორგანიზაციული და ეკონომიკური
დონისძიებების ერთობლიობას საერთო სახელ-
მწიფო, რეგიონალ, მუნიციპალურ ან მეურნე
სუბიექტების დონეზე. ერთის მხრივ, იგი გან-
სახვრავს ინვესტიციური პოლიტიკის შემუშა-
ვების სასტარტო პოზიციებს, ხოლო მეორეს
მხრივ – მის შედეგს წარმოადგენს.

ინვესტიციური პოლიტიკის გფექტიანობა
იზომება ინვესტიციური კლიმატის უკეთესობი-
საქმინებლივი განვითარების ხარისხით. თავის მხრივ, ხელ-
საყრელი ინვესტიციური კლიმატის არსებობა

ზემოქმედებს ინვესტიციურ პოლიტიკაზე, მისი
შემდგომი სრულყოფის მხრივ.

ინვესტიციური პოლიტიკა, გამოდის რა, რო-
გორც სხვადასხვა დონისძიებების ერთობლიო-
ბა, ზემოქმედებს იმ განსხვავებებზე (უპირვე-
ლებ კოვლისა სუბიექტურზე), რომლებიც ქმნი-
ან ინვესტიციურ კლიმატს. იგი აქტუალიზდება
ინვესტიციური საქმიანობის რეგულირების სტრა-
ტეგიის შემუშავებითა და რეალიზაციით.

ინვესტიციური კლიმატის შეფასების მეთო-
დები მრავალფეროვანია. ისინი ეფუძნება გან-
სხვავებულ ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და ფი-
ნანსურ მაჩვნებლებს, რომელთა ერთობლიო-
ბის მიხედვით ქვეყანას, რეგიონსა თუ ლოკა-
ლურ რერიტორიულ ერთეულს ენიჭება ინვეს-
ტიციური რეიტინგი. რეიტინგი მნიშვნელოვან მაჩ-
ვნებების წარმოადგენს ინვესტორებისათვის, რო-
მელთა უმრავლესობას არ შეუძლია დამოუკი-
დებლად აწარმოოს სათანადო გამოკვლევები,
განსაკუთრებით უცხო ქვეყნის შიგნით და ამი-
რომ, თრიენტაციის აკეთებს სარეიტინგო საა-
გენტოების შეფასებებზე. ამის გამო, რეიტინგის
ამაღლება ეყველოვანი მჭიდროდაა დაკავშირე-
ბული ეკონომიკური ზრდისათვის ასე აუცილე-
ბელი ინვესტიციების მოზიდვასთან და ქვეყნის
შიგნით ბიზნესის გააქტიურებასთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. შონია ნ., გუგუშაშვილი თ., დაგთაძე გ., ფინანსური ბაზები და ფასიანი ქაღალდები, ქუთაისი 2003.
2. Warren E. Buffett, Essays Selected, Arranged, and Introduced by Lawrence A. Cunningham, First Revised Edition, 2005.
3. Попков В. П., Семенов В. П., Организация и финансирование инвестиций, СПб: Питер, 2001.